

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกียรติ จิระกุล และคณะ. 2525 ตลาดในกรุงเทพฯ การขยายตัวและพัฒนาการ.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกอบ ทองมา. 2532. dualism กับการพัฒนา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รอมแรม ริมทาง. 2536. คลองตลาด. วารสารอาพเตอร์แเวอร์ค 4:
126-130.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2533. หลักสังคมวิทยา ไทยวัฒนาพานิช.

ภาษาอังกฤษ

- Boeke, J.H. 1953. Economics and economic Policy in Dual Societies N.Y.
- Evers, H.D. 1977. Cultures in Encounter. Germany and the Southeast Asiam Nation.
- Friedl, John & Chrisman, Noel J. 1974. City Ways. A selective Read in Urban Anthropology. New York. Thomas Y. Crowell Company.
- Mangin, Wklliam. Peasants in Cities. Readings in the Anthropology of Urbanization. Houghton Mifflin Company. Boston.
- McGee, T.G. 1971. The Urbanization Process in the Third World. London G. Bell and Sons LTD.
- _____. 1967. The Southeast Asian City. London. G. Bell and Sons Ltd.

- Scott, James C. 1976. The Moral Economy of the Peasant. Rebellion and Subsistence in Southeast Asia. New Haven and London. Yale University Press.
- Spain, David H. 1975. The Human Experience Readings in Sociocultural Anthropology. The Dorsey Press.
- Thorek, S. 1989. Gender n Two Slumcultes. Unpublished paper.
- Yeung, Y.M. 1976. Changlng South-east Asian Cities. Readings on Urbanization. Singapore Oxford University Press.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ตัวอย่างกรณีศึกษาเพื่อประกอบแบบชีวิตของแม่ค้าดอกไม้

กรณีแม่ค้าดอกไม้ขายกองกับพื้น (แบกะดิน)

กรณีแรก : เจ๊เนี้ยว

ประวัติส่วนตัว

บ้านเกิด	จังหวัดนครสวรรค์
ปัจจุบัน	มีบ้านอยู่เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ
อายุ	ปัจจุบัน 53 ปี
การศึกษา	จบประถมปีที่ 4
บิดา มารดา	เสียชีวิตแล้วทั้งคู่
จำนวนพี่น้อง	มี 7 คนเป็นชาย 3 คน หญิง 4 คน เจ๊เนี้ยวเป็นคนที่ 3
สถานภาพ	สมรสแล้วมีบุตร 3 คน สามมีปัจจุบันอายุ 62 ปี แต่ก่อนทำอาชีพเป็นช่างซ่อมบำรุงเครื่องยนต์รถยนต์ในบริษัทรถยนต์แห่งหนึ่งปัจจุบันช่วยเจ๊เนี้ยวดูแลร้านดอกไม้ที่ปากคลองตลาด

เจ๊เนี้ยว ประกอบอาชีพขายดอกไม้ที่ปากคลองตลาดมาเป็นระยะเวลา 20 ปี กว่าแล้ว ด้วยเงินทุนตอนแรก 500 บาท ซึ่งเป็นเงินสะสมของตนเอง ปัจจุบันนอกจากเจ๊เนี้ยวจะมีร้านเป็นของตัวเองถึง 2 ล็อก ชื่อร้านเจ๊เนี้ยวแล้ว ทั้งตนและครอบครัวยังช่วยกันทำดอกไม้ประดิษฐ์ พวงหรีด ดอกไม้สำเร็จรูป และมีดอกไม้นอกขายแล้ว ยังมีลูกจ้างอีก 4 คน

การเข้าสู่อาชีพจนถึงงานปัจจุบัน เจ๊เนี้ยวเป็นคนปากน้ำรถไฟที่บ้านปลูกข้าวทานา 50 ไร่ แต่พอแต่งงานกับแฟนเป็นคนกรุงเทพฯ เมื่อตอนอายุ 22 ปี ก็เลยตามแฟนมาอยู่บ้านที่กรุงเทพฯ ที่ตลิ่งชัน แฟนมีฐานะปานกลาง

สาเหตุที่มาค้าขายดอกไม้ เพื่อต้องการมีรายได้ช่วยครอบครัว เนื่องจากมีบุตรแล้ว ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ก็มากขึ้นทำให้รายได้ไม่พอใช้ และตนมีความรู้

น้อย แต่ชอบค้าขาย เพื่อนข้างบ้านชื่อ แป๊ะสุข เขามีสวนกล้วยไม้และมีร้านขาย
ส่งดอกไม้อยู่ที่ปากคลองชื่อ ร้านยิ่งสุข ฉันก็เลยไปติดต่อกับแป๊ะสุขเพื่อขอซื้อดอกไม้
ไม้เขาที่ปากคลองๆ มาขายไปก่อน แล้วขายได้เท่าไรค่อยมาหักกันทีหลัง ตอนแรก
ที่ทำขายกล้วยไม้ ขาดทุนบ้างกำไรบ้าง ได้รายได้ตกวันละ 100-200 บาทบ้าง
ต่อมาฉันเห็นแม่ค้าหน้าตลาดส่ง เสริมเขาขายไม้ดอก แล้วได้ราคาดีฉันก็เริ่ม ไป
ติดต่อขอเช่าช่วงร้านท่าผมหน้าตลาดส่ง เสริมจากพี่อ้อยที่ขายอยู่ก่อนฉันได้กะ 5
โมงเย็น - 2 ทุ่ม ขายไม้ดอก ได้กำไรดี รายได้ตกวันละ 300-500 บาท แล้ว
แต่หน้าเทศกาล ยิ่งใกล้วันปีใหม่ รับปริญญา จะขายดีมาก หลังจากหักค่าเช่าหน้า
ร้านที่แบ่งช่วงเวลาวางขายดอกไม้ คนละ 500 บาทต่อเดือน และค่าที่ทางให้
กลับผู้มีอิทธิพล และผู้ดูแลวันละ 20 บาท แล้ว ฉันก็พออยู่ได้มีกำไรเก็บสะสม มา
ดาว์นรถกระบะออกไปรับซื้อดอกไม้มาขายเอง โดยไม่ต้องผานยี่ปี่ว

ต่อมา เจ๊เนี้ยวยากจะมีรายได้ขายดอกไม้ได้ทั้งวัน โดยไม่ต้องไปเช่า
ช่วงเขาขายในตอนกลางคืน และลูกค้าที่มาติดต่อซื้อดอกไม้ก็มีมากขึ้นเจ๊เนี้ยว จึง
ตัดสินใจนำเงินที่มีอยู่ไปรวมกับเงินกู้จากนายทุนในตลาดมารวมกันเพื่อเช่าร้านแผง
ลอยจากเจ๊น้อยในตลาดส่ง เสริมการเกษตรเจ๊น้อยแกมีแผงที่เช่าไว้มากฉันก็เลย
ไปขอเช่าต่อตอนนั้นก็ถือละ 40,000 บาท แต่เดี๋ยวนี้ไม่ได้แล้วต้องเป็น
100,000-200,000 บาท ฉันก็เลยมีร้านเป็นของตนเองหลังจากขายดอกไม้มา
ได้ 10 กว่าปีแล้ว และใช้หนี้หมดก็เลยได้ขยายร้านออกอีกอีกสักหนึ่งเป็น 2
สัปดาห์เพื่อทำดอกไม้ประดิษฐ์พวก พวงหรีดและดอกไม้สำเร็จรูปพลาสติกขาย
เพราะดอกไม้ประเภทนี้ไม่ต้องดูแลมากเพราะเป็นพลาสติกทำให้ไม่ซ้าง่าย และ
ลูกค้าจากร้านต่างจังหวัด และในกรุงเทพฯ จะมาซื้อพวงหรีดเหล่านี้ไปไว้ที่ร้าน
เพื่อเตรียมไว้จัดงานศพแต่ร้านเก่าอีกสักหนึ่งนั้นเจ๊เนี้ยวก็ให้ลูกสาวขายดอกไม้สด
พวกดอกไม้ดอกนอกแต่ตู้ทำความเย็นไว้บริการขายดอกไม้เหมือนเดิม และเจ๊เนี้ยวได้
ดอกไม้เหล่านี้มาจากเอเยนต์ที่เชียงใหม่เขามาส่งให้ถึงที่ในวันจันทร์ พุธ ศุกร์
แต่ถ้าเป็นสวนดอกไม้ที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ เจ๊เนี้ยวจะไปรับซื้อถึงสวนเอง
เช่น บางแค ตลิ่งชัน นครปฐม สมุทรปราการ

เดี๋ยวนี้เจ๊เนี่ยว่าได้มีบทบาทเป็นแม่ค้าขายส่งที่เพิ่มจากการเป็นแม่ค้าขายปลีกตามปกติและประสบผลสำเร็จในอาชีพ อันเนื่องมาจากการเป็นผู้ที่มีความขยันขันแข็งรักความก้าวหน้าในอาชีพ และมีความกล้าเสี่ยงที่จะลงทุนค้าขายดอกไม้ และประกอบกับเป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี ใจเย็น ซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ส่งของตรงเวลา ขายดอกไม้ราคาไม่แพงนัก และทำเลที่ค้าขายดี มีที่จอดรถอยู่ด้านข้างถนนบ้านหม้อ ทำให้ลูกค้ามาติดต่อรับซื้อ-ส่งของดอกไม้ได้ง่ายกว่าร้านอื่นทำให้ลูกค้า สะดวกที่จะมาติดต่อซื้อหาดอกไม้ที่ร้านนี้เป็นประจำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีที่สอง : พี่แอน

ประวัติส่วนตัว

บ้านเกิด	จังหวัดสุพรรณบุรี
ปัจจุบัน	อยู่บ้านเช่าแถววัดระฆัง กรุงเทพฯ
อายุ	35 ปี
การศึกษา	จบประถมศึกษาปีที่ 4
บิดามารดา	ปัจจุบันแยกกันอยู่อาศัยเดิม ของครอบครัวที่ต่างจังหวัด รับจ้างเลี้ยงกุ้งก้ามกราม และรับจ้างทอผ้า
จำนวนพี่น้อง	มี 5 คน เป็น ชาย 3 คนหญิง 2 คน พี่แอนเป็นคนที่ 4
สถานภาพ	สมรสแล้วมีบุตร 2 คน สามีปัจจุบันอายุ 37 ปี ทำอาชีพรับ เหมาก่อสร้าง

พี่แอน ประกอบอาชีพขายดอกไม้ดาวเรือง และดอกกุหลาบมอญไว้ร้อย
มาลัย ขายอยู่บริเวณหน้าป้ายรถเมล์ปากคลองตลาดมาได้ปีกว่าด้วยเงินทุนเพียง
100 บาทและไปรับแบ่งดอกไม้จากแม่ค้า เก้าด้วยกันมาขายก่อนแล้วหักเบอร์เซ็นต์
ขายได้ให้

การเข้าสู่อาชีพจนถึงงานปัจจุบัน พี่แอนฐานะทางบ้านยากจนรับจ้าง
เขาเลี้ยงกุ้งได้วันละ 100 บาท แต่ต้องทำงานหนักทั้งวันตั้งแต่เช้าจรดค่ำให้
อาหาร ดูแล-เปลี่ยนน้ำกุ้ง พอแต่งงานกับแฟนคนบ้านเดียวกันเขาทำงานเป็นคน
งานรับเหมาก่อสร้าง ก็ย้ายมาอยู่กรุงเทพฯ

สาเหตุที่แม่ค้าขายดอกไม้ แต่ก่อนฉันทำงานเป็นคนงานอยู่โรงงานทำ
ถ่านไฟฉายแถวพระประแดง แต่แพ้สารเคมีหน้ามืด ใจสั่น เวียนศรีษะอยู่บ่อย ๆ
จนต้องออกจากงานมาอยู่บ้าน รอหางานใหม่ทำ พอมีเพื่อนที่เขาร้อยมาลัยขาย
อยู่ก่อนแล้วที่ปากคลองฯ ชื่อแป้วเห็นฉันว่างงานอยู่ก็เลยชวนมาขายดอกไม้

ตอนที่ขายก็คือทำเลที่นั่งขายอยู่ข้าง ๆ เพื่อนชื่อแป้วนี้บริเวณหน้า
ป้ายรถเมล์ถนนจักรเพชรนี่เอง และเป็นทำเลที่ขายอยู่จนถึงปัจจุบันเพราะ
สะดวกและใกล้ทางผู้คนเดินสัญจรไปมาทำให้ขายดอกไม้ได้ง่ายและฉันรับดอกไม้

จากยี่ปี่วมาขายต่อฉันจะมาเริ่มขายตั้งแต่ 10 โมง-5 โมงเย็น ก็เลิกเพราะมี
 เจ้าอื่นมาขายต่อและวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ จะมีลูก ๆ มาหัดร้อยมาลัย ช่วยฉัน
 ขายดอกไม้อีกแรงหนึ่ง บางทีแพนหมตงานก่อสร้าง ก็จะมาช่วยฉันขายดอกไม้เอา
 มาลัยไปขายตามสี่แยกไฟแดง บ้างและช่วยขนของกลับในตอนเย็นแต่การขายดอกไม้
 ของฉันก็ทำได้ไม่เต็มทีนัก เพราะต้องหยุดวันพุธและคอย หลีกหนีเทศกาลที่จะมา
 ไล่ไม่ให้ขายบนทางเท้าป้ายรถเมล์ แต่ฉันก็จะอาศัย แม่ค้าดอกไม้ในร้านฝากวาง
 หาบและของ ให้นำให้เทศกาลจับใส่รถไป รายได้ของฉันก็ไม่แน่นอน ถ้าจะขายดีจะ
 เป็นช่วง 3 วัน ได้แก่ก่อนวันโรน วันโรน วันพระ เพราะพวกมาลัยจะหมดไว
 และราคาจะแพงกว่าทุกวันตก 3 พวง 10 บาท-15 บาท แล้วแต่ความสวยงาม
 ของมาลัย ทำให้มีรายได้ตกวันละ 200-300 บาท ฉันจึงคิดจะขายต่อไปเรื่อย ๆ
 เพราะได้กำไรดีไม่เหนื่อยแต่ต้องทนสู้แดด ควันเสียของรถยนต์ก็ยังไม่ไหว

ศูนย์วิทยพัชกร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 1 สภาพทั่วไปของอาชีพแม่ค้าดอกไม้ทางเท้าย่านปากคลองตลาด

ภาพที่ 2 สภาพร้านดอกไม้ในเศรษฐกิจที่เป็นทางการ

ภาพนอกร้าน

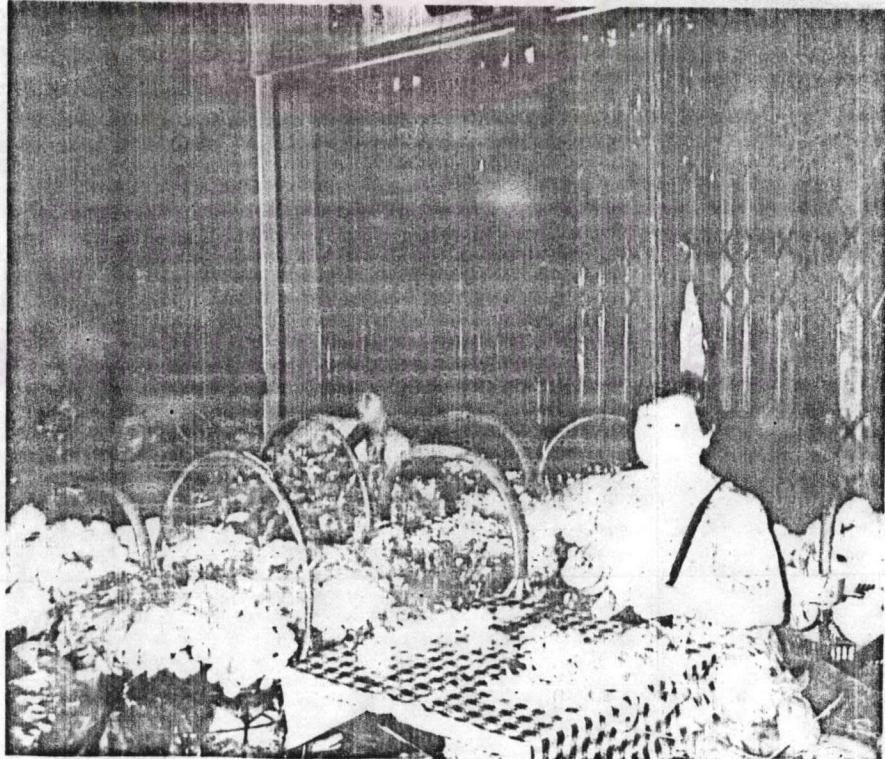

ภายในร้าน

ภาพที่ 3 แม่ค้าดอกไม้ขายกองกับพื้น : แม่ค้าถูกลาบ

ภาพที่ 4 แม่ค้าดอกไม้บนทางเท้า : แม่ค้าร้อยพวงมาลัย

ภาพที่ 5 แม่ค้าดอกไม้ขายกองกับพื้น : แม่ค้าดาวเรือง

ภาพที่ 6 แม่ค้าดอกไม้บนทางเท้า : แม่ค้ากล้วยไม้

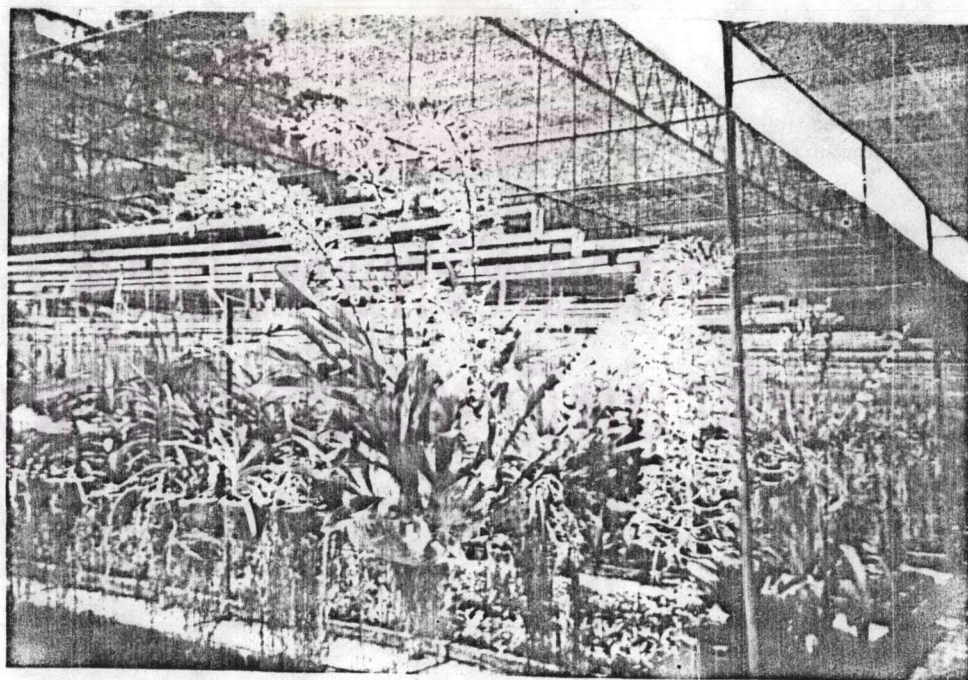
ภาพที่ 7 แม่ค้าแผงลอย : เข้าหน้าร้านขายดอกไม้

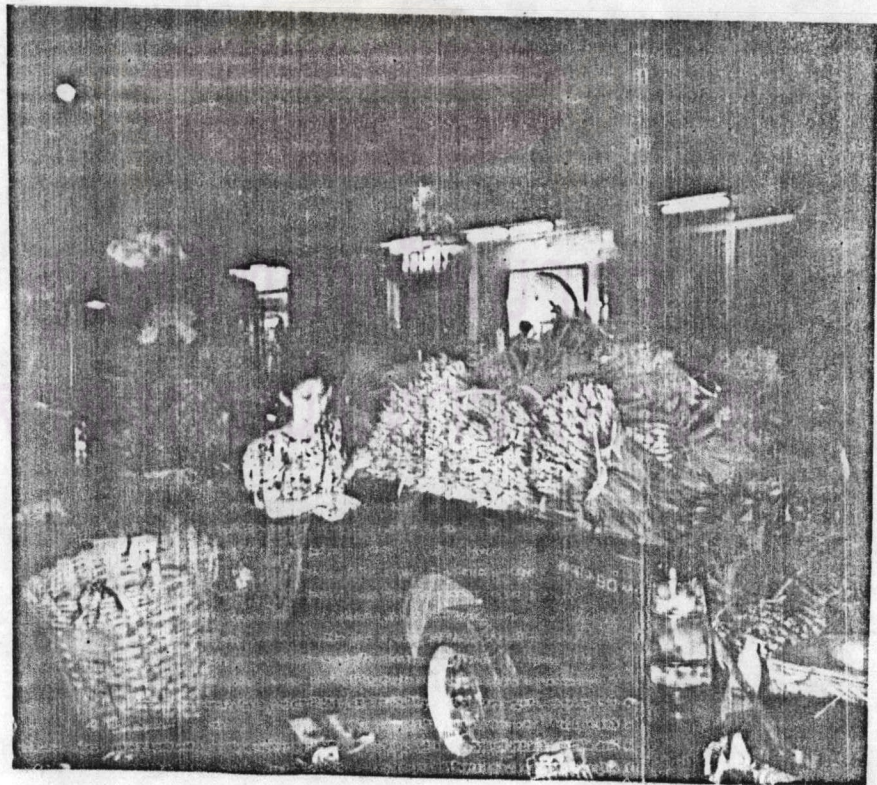
ภาพที่ 8 แม่ค้าหาบแร่ : แม่ค้าไม้ตะกั่วขายบัว

ภาพที่ 9 ภาพดอกไม้แห้งแหล่งปลูกที่อ้อมมาใหญ่-สามพราน จ.นครปฐม

ภาพที่ 10 กลุ่มยี่เป็งที่ดาเนินธุรกิจขายสดอกไม้

ภาพที่ 11 แม่ค้าดอกไม้ที่ประสบผลสำเร็จจากการเลื่อนฐานะในอาชีพขายดอกไม้

ภาพที่ 12 แม่ค้าดอกไม้วัยรุ่นที่เพิ่งเริ่มเข้าสู่อาชีพขายดอกไม้

ประวัติผู้เขียน

นางสาวพัฒนา บุญอ่ำ เกิดวันที่ 23 พฤศจิกายน 2507 กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและแนะแนว ภาควิชาการศึกษาจากระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2529 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2532 ปัจจุบันรับราชการ ตำแหน่งนักวิชาการศึกษาระดับ 5 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง งานวิทยานิพนธ์นี้ได้รับทุนวิจัยประเภทนิสิตนักศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2535

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย